



C/2023/1344

29.11.2023

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu 27 päivänä marraskuuta 2023,
yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämisestä

(C/2023/1344)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan luettuna yhdessä sen 149 artiklan ja 153 artiklan 1 kohdan h ja j alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa, josta Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio antoivat 17 päivänä marraskuuta 2017 yhteisen julistuksen, jäljempänä 'pilarin' ⁽²⁾, esitetään joukko periaatteita oikeudenmukaisten ja hyvin toimivien työmarkkinoiden ja hyvinvointijärjestelmien tueksi. Pilarin kuuluvat ensimmäinen periaate, joka koskee oikeutta laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen, toinen periaate sukupuolten tasa-arvosta, kolmas periaate yhtäläisistä mahdollisuuksista, neljäs periaate työllisyyden aktiivisesta tukemisesta, viides periaate varmasta ja sopeutuvasta työllisyydestä ja periaatteet 11 sekä 16–20, jotka koskevat lasten, vammaisten henkilöiden ja asunnottomien henkilöiden sosiaalista suojelua ja osallisuutta sekä peruspalvelujen, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuutta.
- (2) Kesäkuussa 2021 Eurooppa-neuvosto suhtautui Porton julistuksen mukaisesti myönteisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa ⁽³⁾ vuodelle 2030 vahvistettuihin EU:n yleistavoitteisiin. Kyseisten tavoitteiden tarkoituksena on, että saavutetaan vähintään 78 prosentin työllisyysaste, että vuosittain vähintään 60 prosenttia aikuisista osallistuu koulutukseen ja että köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrä vähenee vähintään 15 miljoonalla (joista vähintään 5 miljoonaa on lapsia). Jäsenvaltiot ovat asettaneet kansalliset tavoitteet kaikkien kolmen osa-alueen osalta, jotta edellä mainitut yhteiset tavoitteet voidaan saavuttaa.
- (3) Vaikka viime vuosikymmenen aikana on edistytty köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämisessä, vuonna 2021 köyhyys- ja syrjäytymisriski koski yhä 95,4:ää miljoonaa ihmistä. Työttömissä ja vajaatyöllisissä kotitalouksissa asuvien ihmisten köyhyysriski on kasvanut, ja köyhyyden syvyys ja kesto ovat pahentuneet monissa jäsenvaltioissa. Tämän ongelman ratkaisemisessa olennaisen tärkeää on laadukas ja kestävä työllisyys. Yhteisötalous on toimintatapsansa, toimimensa ja tavoitteidensa vuoksi keskeisessä asemassa sosiaalisen osallisuuden ja tasavertaisen työmarkkinoille pääsyn parantamisessa. Näin ollen se edistää myös pilarin onnistunutta täytäntöönpanoa.
- (4) Yhteisötalouden toimijat voivat luoda ja ylläpitää laadukkaita työpaikkoja. Ne edistävät heikommassa asemassa olevien ryhmien sosiaalista osallisuutta ja työmarkkinoille pääsyä sekä kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia. Tämä vastaa osallistavan elpymisen puitteita, kuten neuvoston päätöksessä (EU) 2022/2296 ⁽⁴⁾ vahvistetuissa jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoissa korostetaan. Yhteisötalouden toimijat voivat vauhdittaa kestävää taloudellista ja teollista kehitystä ja edistää kansalaisten aktiivista osallistumista yhteiskuntaan. Ne tuovat myös merkittävän lisän unionin hyvinvointijärjestelmiin täydentämällä julkisia palveluja, elvyttämällä unionin maaseutualueita ja väestökatoalueita ja toimimalla tärkeässä asemassa kansainvälisessä kehityspolitiikassa.

⁽¹⁾ Alueiden komitean 8. helmikuuta 2023 antama lausunto "Suotuisan toimintaympäristön luominen yhteisötaloudelle – paikallinen ja alueellinen näkökulma" (CDR 5492/2022).

⁽²⁾ EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10.

⁽³⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaaliskomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma (COM(2021) 102 final).

⁽⁴⁾ Neuvoston päätös (EU) 2022/2296, annettu 21 päivänä marraskuuta 2022, jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista (EUVL L 304, 24.11.2022, s. 67).

- (5) Komissio hyväksyi 9 päivänä joulukuuta 2021 yhteisötalouden toimintasuunnitelman ⁽⁵⁾. Kyseisellä toimintasuunnitelmalla edistetään komission tavoitetta rakentaa ihmisten hyväksi toimiva talous, ja se vastaa vuonna 2015 annettuja neuvoston päätelmiä yhteisötalouden edistämisestä Euroopan taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen veturina ⁽⁶⁾. Komissio esitti kyseisessä toimintasuunnitelmassa konkreettisia toimenpiteitä sekä unionin että kansallisen tason täytäntöönpanoa varten. Toimenpiteillä pyritään edistämään sosiaalista innovointia, tukemaan yhteisötalouden kehitystä ja ottamaan käyttöön sen koko sosiaalinen ja taloudellinen muutosvoima. Toimenpiteissä keskitytään luomaan yhteisötalouden menestymiselle sopivat toimintaedellytykset, ja yhteisötalouden toimijoille, joihin kuuluvat yritykset ja muut organisaatiomuodot, mahdollisuuksia aloittaa toimintansa ja laajentaa sitä; niillä pyritään myös varmistamaan, että yhteisötalous ja sen potentiaali saavat nykyistä enemmän näkyvyyttä. Euroopan parlamentti suhtautui kyseiseen toimintasuunnitelmaan myönteisesti 6 päivänä heinäkuuta 2022 antamassaan päätöslauselmassa ⁽⁷⁾.
- (6) Yhdistyneet kansakunnat hyväksyi 18 päivänä huhtikuuta 2023 yhteisö- ja solidaarisuustalouden vahvistamisesta kestäväen kehityksen edistämiseksi annetun päätöslauselman, jossa esitetään yhteisö- ja solidaarisuustalouden kestäväen kehityksen edistämiseksi annettua päätöslauselmaa, jossa esitetään yhteisö- ja solidaarisuustalouden kehittämisen tukemiseksi maailmanlaajuisesti. Myös muut kansainväliset järjestöt ovat hyväksyneet yhteisötalouden kehittämiseksi strategioita, kuten Kansainvälisen työjärjestön 10 päivänä kesäkuuta 2022 järjestetyssä 110. kansainvälisessä työkonferenssissa hyväksytty päätöslauselma ihmisarvoisesta työstä sekä yhteisö- ja solidaarisuustaloudesta ja niin ikään 10 päivänä kesäkuuta 2022 annettu Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) suositus yhteisötaloudesta ja solidaarisesta taloudesta sekä sosiaalisesta innovoinnista.
- (7) Yhteisötalous, jota kutsutaan joissakin jäsenvaltioissa myös yhteisvastuulliseksi taloudeksi tai yhteisö- ja solidaarisuustaloudeksi, käsittää monenlaisia toimijoita. Niiden käytössä on erilaisia liiketoiminta- ja organisaatiomalleja, joissa yhteiskunnallinen tarkoitus, mukaan lukien sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät tavoitteet, on asetettu voiton edelle. Yhteisötalouden toimijat ja niiden määritelmät voivat vaihdella jonkin verran jäsenvaltiosta toiseen, ja ne voivat toimia erilaisissa oikeudellisissa muodoissa ja asemissa, kuten osuuskuntina, keskinäisinä yhtiöinä, yhdistyksinä, säätiöinä ja yhteiskunnallisina yrityksinä. Yhteistä niille on periaate, jonka mukaan kaikki voitot tai suurin osa voitoista investoidaan uudelleen niiden sosiaalisiin tai ympäristöön liittyviin tarkoituksiin ja demokraattiseen tai osallistavaan hallintoon. Yhteisötalouden toimijoilla on käytössä erilaisia hallinto- ja johtamismuotoja, jotka vaihtelevat toiminnan luonteen ja laajuuden sekä toimintaympäristön mukaan. Demokraattisen tai osallistavan hallinnon periaate toteutuu näin ollen erilaisissa muodoissa vaihdellen jäsenten suorasta osallistumisesta hallintoprosesseihin siihen, että jäsenet tai kumppanit ovat edustettuina erillisissä hallinto- ja johtotehtävissä. Esimerkiksi osuuskunnissa, keskinäisissä yhtiöissä ja yhdistyksissä periaatteena on usein ”yksi henkilö, yksi ääni”. Yhteisötalouden toimijoiden päätöksentekoprosessit muodostuvat usein joukosta valvontajärjestelmiä ja toimijan eri sidosryhmien välisistä suhteista, joiden osapuolia ovat esimerkiksi johtajat, kumppanit, työntekijät ja edunsaajat. Saattamalla yhteen nämä erilaiset sidosryhmät yhteisötalous edistää monenvälistä toimintaa, joka perustuu osallistumisen, vastuuvälillisyyden ja avoimuuden kulttuurille ja jolla pyritään saavuttamaan yhteinen tavoite.
- (8) Yhteisötalouden toimijat pyrkivät usein luomaan taloudellisia mahdollisuuksia, jotka edistävät sosiaalista osallisuutta ja heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten henkilöiden ja mielenterveyskuntoutujien, integroitumista työmarkkinoille. Työelämään integroitumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset keskittyvät auttamaan kyseisiä heikommassa asemassa olevia ihmisryhmiä integroitumaan yhteiskuntaan ja työelämään tarjoamalla eri osaamistasoille sopivia työpaikkoja, joissa on osallistavuutta edistävät ja joustavat työehdot. Esimerkiksi siirtotyöläisille tarkoitettu kielellinen tuki ja vammaisille henkilöille mukautetut tehtävät ja työympäristöt voivat parantaa näiden ryhmien taloudellista tilannetta ja sosiaalista asemaa. Kyseiset työmahdollisuudet voivat toimia ponnahduslautana muille työmarkkinoiden aloille auttaessaan poistamaan pitkäaikais-työttömien ja muiden sellaisten ihmisten työllistymisen esteitä, joilla on vaikeuksia päästä työmarkkinoille.

⁽⁵⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma (COM(2021) 778 final).

⁽⁶⁾ Ks. asiakirja 15071/15.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2022, EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelmasta (2021/2179(INI)).

- (9) Uudet yhteisötalouden yritykset voivat toimia välineenä työpaikkojen luomiselle ja myönteiselle sosiaaliselle muutokselle. Yhteisötalous voi tarjota joillekin aliedustetuille ryhmille, kuten naisille ja nuorille, mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille tai perustaa yhteiskunnallisia yrityksiä. Global Entrepreneurship Monitor -tutkimusyhteisön tekemän tutkimuksen mukaan arviolta 55 prosenttia maailman yhteiskunnallisista yrittäjistä on miehiä ja 45 prosenttia naisia, kun taas tavanomaisina itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia miehiä on kaksi kertaa enemmän kuin naisia. Tuoreessa Eurobarometri-tutkimuksessa, jossa tutkittiin nuorten asenteita yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen, todettiin, että nuoret arvostavat sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä tavoitteita ja osallistavaa johtajuutta. Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön keinoja, joilla yrittäjyyden esteitä voidaan minimoida, esimerkiksi varmistamalla, että uusilla yrittäjillä on edelleen pääsy asianmukaiseen sosiaaliturvaan. Jotkin jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön alennetut sosiaaliturvamaksut, joiden avulla yhteisötalouden toimijoita kannustetaan palkkaamaan henkilöstöä. Luomalla puitteet, joissa yritys on mahdollista luovuttaa työntekijöille työosuuskuntien tai muiden työntekijöiden omistamien tarkoitukseen sopivien yhteisötalouden mallien muodostamiseksi, voidaan myös varmistaa pienten yritysten ja perheyriyten toiminnan jatkuminen, tai välttää työpaikkojen menetykset esimerkiksi rakenneuudistusten yhteydessä. Jäsenvaltiot voisivat myös toteuttaa toimenpiteitä, joilla helpotetaan tavanomaisten yritysten siirtymistä yhteisötalouden toimijoiksi.
- (10) Yhteisötalouden toimijat edistävät myös nuorten osallisuutta, erityisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osalta. Ne tarjoavat koulutusta ja osaamisen kehittämissuunnitelmia sekä oppisopimuskoulutusta, johon viitataan laadukkaana ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisista puitteista 15 päivänä maaliskuuta 2018 annetussa neuvoston suosituksessa ⁽⁸⁾, sekä työllistymismahdollisuuksia. Näin ollen ne edistävät nuorisotakuussa asetettuja tavoitteita, joihin viitataan 30 päivänä lokakuuta 2020 annetussa neuvoston suosituksessa ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ⁽⁹⁾ ja 16 päivänä kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi ⁽¹⁰⁾. Yhteisötalouden toimijoita voidaan tukea tässä tehtävässä unionin rahoituksella, esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1057 ⁽¹¹⁾ perustetulla Euroopan sosiaalirahasto plus -ohjelmalla. Tätä tavoitetta varten jäsenvaltioissa on toteutettu menestyksekkäästi julkisten työvoimapalvelujen ja yhteisötalouden toimijoiden välisiä yhteistyöaloitteita ⁽¹²⁾. Kyseisissä aloitteissa yhteisötalouden toimijat ovat tärkeässä asemassa, sillä ne voivat auttaa tunnistamaan tuen tarpeessa olevia henkilöitä ja kehittämään räätälöityjä suunnitelmia, joilla näitä henkilöitä autetaan integroitumaan yhteiskuntaan ja työelämään, esimerkiksi koulutuksen ja työmahdollisuuksien avulla.
- (11) Yhteisötalouden toimijat voivat edistää oikeudenmukaisia työoloja ottamalla työntekijät mukaan hallintoon ja päätöksentekoon. Edistämällä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua yhteisötaloudessa voidaan parantaa työntekijöiden työoloja. Jäsenvaltiot voivat edistää ja kehittää tätä yhteisötalouden toiminta-aluetta ja hyödyntää sen taitotietoa ottamalla yhteisötalouden toimijat mukaan aktiivisen työmarkkinapolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon ⁽¹³⁾. Jäsenvaltiot voivat myös tutkia mahdollisuuksia helpottaa yhteisötalouden työnantajien osallistumista työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun.
- (12) Yhteisötalous tukee komission hyväksymiä tasa-arvon unionin strategioita edistämällä heikommassa asemassa olevien ja aliedustettujen ryhmien sosiaalista osallisuutta esimerkiksi tarjoamalla sosiaali- ja hoitopalveluja (kuten lastenhoitoa, terveydenhuoltoa ja pitkäaikaishoitoa), sosiaalisin perustein myönnettäviä asuntoja, sekä tukea lapsille ja nuorille, joilla on erityistarpeita. Yhteisötalouden toimijat auttavat vähentämään eriarvoisuutta, kuten sukupuolten välistä työllisyyseroa, sekä palkkaamalla runsaasti naisia suoraan että tarjoamalla hoitopalveluja, joissa työskentelevät ovat usein naisia. Yhteisötalous on julkisen sektorin tärkeä kumppani ja voi antaa arvokkaan panoksen asuin-, koti- ja yhteisöperustaisten hoitopalvelujen suunnitteluun ja tarjoamiseen. Viranomaisten ja yhteisötalouden toimijoiden välisillä kumppanuusaloitteilla voidaan tarjota laadukkaita, helposti saatavilla olevia ja kohtuuhintaisia hoitopalveluja.

⁽⁸⁾ EUVL C 153, 2.5.2018, s. 1.

⁽⁹⁾ EUVL C 372, 4.11.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 243, 27.6.2022, s. 10.

⁽¹¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1057, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 21).

⁽¹²⁾ Yksi esimerkki on Belgiassa käytössä oleva tuki ”kollektiivista räätälöityä työtä” (*collectief maatwerk*) varten. Tukea myönnetään esimerkiksi työhön sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille.

⁽¹³⁾ Yksi esimerkki tästä on Ranskan *Territoires zéro chômeur de longue durée* -aloite. Aloitteen tavoitteena on torjua pitkäaikaistyöttömyyttä perustamalla voittoa tavoittelemattomia järjestöjä alueille, joilla pitkäaikaistyöttömyysaste on korkea. Järjestöt palkkaavat paikallisia asukkaita vakituisilla työsopimuksilla yleishyödyllisiin työtehtäviin, kuten kierrätykseen, lastenhoitoon ja yhteisöpuutarhojen hoitoon liittyviin tehtäviin. Vastaavia aloitteita on toteutettu myös Groningenissa Alankomaissa ja Marienthalissa Itävallassa.

- (13) Ammatillisen koulutuksen järjestelmät ovat oleellisen tärkeitä, jotta ihmiset voivat hankkia tarvittavan osaamisen työtään varten, kehittyä henkilökohtaisella tasolla ja saada tarvittavat kansalaistaidot. Ne auttavat myös varmistamaan, että saatavilla on ammattitaitoista työvoimaa oikeudenmukaisen vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi. Yhteisötalouden toimijat tarjoavat työllistymismahdollisuuksia, henkilöstökoulutusta ja työssäoppimishohjelmia, jotka on räätälöity yksilöiden ja paikallisen talouden tarpeisiin. Ne voivat auttaa ottamaan käyttöön henkilökohtaisia oppimistilejä mahdollisena keinona saavuttaa henkilökohtaisista oppimistileistä 16 päivänä kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa ⁽¹⁴⁾ asetetut tavoitteet. Yhteisötalouden toimijat voivat myös auttaa kaventamaan nykyistä sukupuolten välistä digitaalista kuilua tarjoamalla kohdennettua tukea, jolla vahvistetaan naisten digitaalista osaamista. Näin ollen ne voivat auttaa tuottamaan ammattitaitoista ja mukautumiskykyistä työvoimaa, joka vastaa työmarkkinoiden muuttuvia tarpeita. Lisäksi ne voivat helpottaa siirtymistä työpaikasta toiseen ja lievittää työvoimapulaa, mikä edistää yleistä talouskasvua. Jäsenvaltiot voivat hyödyntää yhteisötalouden potentiaalia osaamista koskevan tiedon hankinnassa, koulutuksen toteuttamisen helpottamisessa ja opetussuunnitelmien suunnittelussa.
- (14) Vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä väestörakenteen muutoksen aiheuttamiin haasteisiin on vastattava alueellisella ja paikallisella tasolla taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden saavuttamiseksi. Yhteisötalouden toimijat toimivat yleensä alhaalta ylöspäin, lähellä yhteisöjä ja kansalaisia ja näiden kohtaamia ongelmia. Tässä asemassa ne usein luovat yhteiskunnallisia innovaatioita ja etsivät ratkaisuja, joita voidaan ottaa myös laajemmin käyttöön tai toisintaa ja jotka edistävät systeemistä muutosta. Yhteisötalous voi myös edistää unionin strategista riippumattomuutta luomalla yrityksiä strategisilla aloilla, jotka palvelevat paikallisyhteisöjen etuja ja tarpeita. Yhteisötalous voi esimerkiksi tarjota taitojen parantamismahdollisuuksia matalan osaamistason työntekijöille aloilla, joilla tapahtuu suuria muutoksia. Lisäksi se voi tarjota kohtuuhintaisia perushyödykkeitä pienituloisille. Yhteisötalouden toimijat voivat tarjota kipeästi kaivattuja mahdollisuuksia työllistymis- ja koulutustarjonnan vähyydestä kärsivillä syrjäisillä alueilla ja maaseutualueilla, ja tehdä tällä tavoin kyseisistä alueista houkuttelevampia. Unionin yhteisötalouden ekosysteemien kehittäminen auttaa lieventämään väestön ikääntymisen, väestökadon ja muiden väestökehityksen suuntausten seurauksia sekä edistämään paikallista taloudellista ja teollista kehitystä myös maaseudulla ja syrjäisillä alueilla sekä unionin syrjäisimmillä reuna-alueilla esimerkiksi maatalouden, luonnonmukaisen elintarviketuotannon ja sinisen talouden aloilla.
- 15) Yhteisötaloutta voidaan vahvistaa edistämällä yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä ja sosiaalisen innovoinnin mahdollistavia ekosysteemejä. Samalla edistetään muutosta kohti ilmastoneutraalia taloutta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ⁽¹⁵⁾ ja vihreän kehityksen ohjelman teollisuussuunnitelman ⁽¹⁶⁾ mukaisesti. Yhteisötalous on tärkeässä asemassa myös kiertotalouden kehittämisessä sekä kansalaisvetoisessa tuotannossa ja uusiutuvan energian jakelussa uusiutuvan energian osuuskuntien ja muiden energiayhteisöjen kautta. Suunnittelemalla uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrätystä koskevia monialaisia ja johdonmukaisia teollisuuspoliittisia toimenpiteitä voidaan luoda toimivat uusioraaka-aineiden markkinat, joissa yhteisötalouden panos on hyödynnetty entistä paremmin kiertotalouden toimintasuunnitelmassa ⁽¹⁷⁾ asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja unionin nollanettoollisuuden kilpailukyvyyn parantamiseksi. Digitaali-alalla toimivat yhteisötalouden toimijat ovat osoittaneet, että ne pystyvät järjestämään kansalaisille ja yrityksille mahdollisuuksia osallistua digitaaliseen siirtymään osallistavalla ja ihmiskeskeisellä tavalla ja osallistumaan aktiivisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä (EU) 2022/2481 ⁽¹⁸⁾ perustetun Digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman ja digitaalisia oikeuksia ja periaatteita koskevan julistuksen ⁽¹⁹⁾ tavoitteiden saavuttamiseen. Komissio päivitti toukokuussa 2021 laatimansa unionin teollisuusstrategian varmistaa joustavan siirtymisen vihreään ja digitaaliseen yhteiskuntaan. Strategiassa esitetään 14 teollista ekosysteemiä ja niiden kohtaamat haasteet. Yksi näistä ekosysteemeistä on lähipalvelujen ja yhteisötalouden ekosysteemi, jota varten siirtymäpolku on yhteisesti laadittu.
- (16) Jotta yhteisötalous voi hyödyntää koko potentiaalinsa tukiessaan työmarkkinoille pääsyä, sosiaalista osallisuutta, osaamisen kehittämistä, alueellista yhteenkuuluvuutta, taloudellista demokratiaa, ilmastoneutraaliutta ja kestävää talouskehitystä, se tarvitsee mahdollistavat toimintakehykset. Yhteisötalouteen vaikuttavat sekä horisontaaliset että alakohtaiset politiikat ja säännökset, koska sitä esiintyy kaikilla talouden aloilla. Mahdollistavien toimintakehysten toteutuksessa on otettava huomioon yhteisötalouden erityispiirteet ja lisäesteet, jotka rajoittavat yhteisötalouden

⁽¹⁴⁾ EUVL C 243, 27.6.2022, s. 26.

⁽¹⁵⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (COM(2019) 640 final).

⁽¹⁶⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle (COM(2023) 62 final).

⁽¹⁷⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma: Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta (COM(2020) 98 final).

⁽¹⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2022/2481, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman perustamisesta (EUVL L 323, 19.12.2022, s. 4).

⁽¹⁹⁾ Eurooppalainen julistus digitaalisista oikeuksista ja periaatteista digitaalista vuosikymmentä varten (COM(2022) 28 final).

toimijoiden kehitystä ja mahdollisuuksia toimia tavanomaisten yritysten rinnalla. Yhteisötalouden toimijat eivät pyri ensisijaisesti maksimoimaan tehokkuushyötyjä ja voittoja, vaan niiden pääasiallinen tavoite on luoda myönteisiä yhteiskunnallisia tuloksia. Ne tarvitsevat tukitoimenpiteitä ja suotuisia taloudellisia, hallinnollisia ja oikeudellisia ympäristöjä, joissa on otettu huomioon niiden liiketoimintamallit ja hallinnon, voitonjaon, työolojen ja vaikutusten erityispiirteet. Kyseisten toimenpiteiden avulla ne voivat esimerkiksi työllistää vähemmän tuottavia työntekijöitä tai tarjota edullisia sosiaalipalveluja. Mahdollistavien kehysten luomiseksi tarvitaan kattavia strategioita. Tämä voi käsittää sellaisten yhteisötaloutta tukevien sääntelytoimenpiteiden hyväksymisen tai politiikkojen ja aloitteiden täytäntöönpanon tai mukauttamisen, joilla tuetaan yhteisötalouden osuutta sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden toteuttamisessa ja lisätään yhteisötalouden panosten taloudellista ja teollista arvoa. Kyseisiin strategioihin olisi sisällyttävä edistymisen seuranta ja aloitteiden vaikuttavuuden mittaaminen, jotta niihin voidaan tehdä tarvittavia mukautuksia ja parannuksia siten, että niiden avulla alalla saavutetaan tehokkaampia ja vaikuttavampia tuloksia. Strategiat voidaan joutua hyväksymään eri hallintotasoilla (kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla) kunkin jäsenvaltion institutionaalisesta organisaatiosta ja tilanteesta riippuen. Alueet, kaupungit ja muut valtiotasoa alemmat tasot voivat omaksua sellaisia yhteisötalouden strategioita, jotka liittyvät selkeästi alueellisen kehittämisen tavoitteisiin ja prioriteetteihin, ja tällä tavoin maksimoida keskinäiset hyödyt.

- (17) Yhteisötalouden strategioiden onnistunut kehittäminen ja täytäntöönpano vaativat yhteisötalouden sidosryhmien osallistumista ja haavoittuvimpien henkilöiden osallistumisen helpottamista. Useat jäsenvaltiot ovat jo perustaneet korkean tason ryhmiä, jotka edistävät viranomaisten ja yhteisötalouden toimijoiden välistä vuoropuhelua (esimerkiksi Ranskan yhteisötalouden ja solidaarisen talouden korkein neuvosto, Espanjan yhteisötalouden kehittämisneuvosto, Portugalin yhteisötalouden kansallinen neuvosto ja Italian kolmannen sektorin kansallinen neuvosto). Yhteisötalouden edustajien verkostot voivat myös toimia työtaistelutoimien foorumina, helpottaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoa sekä kehittää mahdollisuuksia valmiuksien kehittämiseen ja vertaisoppimiseen.
- (18) Julkisella rahoitustuella voi olla tärkeä asema yhteisötalouden toiminnan käynnistämisessä ja kehittämisessä. Yhteisötalouden toimijoilla on yleensä muita yrityksiä suurempia vaikeuksia saada rahoitusta. Vaikka tilanne on parantunut joiltain osin, esimerkiksi yhteiskunnallisten yritysten rahoitusmarkkina-analyysi on osoittanut, että kun kyseessä on yhteiskunnallinen yritys unionissa, rahoituksen tarjonnan ja kysynnän välillä on edelleen epäsuhta velan ja oman pääoman saatavuuden osalta. Koska yhteisötalouden toimijoiden tarkoitus on tuottaa myönteisiä sosiaalisia tai ympäristöön liittyviä vaikutuksia ja koska ne voivat jakaa voittoja rahoittajilleen ja omistajilleen vain rajoitetusti tai eivät lainkaan, ne eivät yleensä sovellu kohteiksi suuria tuottoja tavoitteleville sijoittajille. Käytettävissä olevat tukitoimenpiteet, joilla tähän ongelmaan pyritään puuttumaan, ovat yleensä hajanaisia ja tehokkuudeltaan epävarmoja. Toimenpiteet vaihtelevat avustuksista ja tuista konsulttipalveluihin ja valmiuksien kehittämispalveluihin, ja niitä tarjoavat usein yrityshautomot. On siis tarpeen tehdä useita parannuksia, jotta yhteisötalouden toimijoille voidaan tarjota räätälöityä rahoitusta niiden elinkaaren eri vaiheissa. Tarvitaan myös lisätukea, jotta käyttöön saadaan yksityistä rahoitusta ja muita täydentäviä välineitä yhteisötalouden toimijoiden rahoituksen saannin parantamiseksi. Yksi lähestymistapa on tarjota työnantajarahotteisiin eläke- tai säästöjärjestelmiin osallistuville yksityisille säästäjille tai työntekijöille mahdollisuus tehdä säästösuunnitelma, jossa osa heidän säästöistään sijoitetaan yhteiskunnalliseen yritykseen ⁽²⁰⁾.
- (19) Unioni tarjoaa monia rahoitusmahdollisuuksia yhteisötalouden tukemiseksi. Rahoitusta tarjoavat Euroopan sosiaalirahasto plus, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1058 ⁽²¹⁾ perustettu Euroopan aluekehitysrahasto, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1056 ⁽²²⁾ perustettu oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1305/2013 ⁽²³⁾ perustettu Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/690 ⁽²⁴⁾ perustettu sisämarkkinaohjelma, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella

⁽²⁰⁾ Esimerkki tällaisesta järjestelmästä on Ranskassa käytössä oleva yhteiskunnallisten yritysten sijoitusrahasto "Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires".

⁽²¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1058, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 60).

⁽²²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 1).

⁽²³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1305/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 487).

⁽²⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/690, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, sisämarkkinoita, yritysten, mukaan luettuna pienten ja keskiuurten yritysten, kilpailukykyä, kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaa ja Euroopan tilastoja koskevan ohjelman (sisämarkkinaohjelma) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 99/2013, (EU) N:o 1287/2013, (EU) N:o 254/2014 ja (EU) N:o 652/2014 kumoamisesta (EUVL L 153, 3.5.2021, s. 1).

(EU) 2021/523 ⁽²⁵⁾ perustettu InvestEU-ohjelma ja, soveltuvin osin, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/241 ⁽²⁶⁾ perustettu elpymis- ja palautumistukiväline.

Unioni tarjoaa myös neuvontaa fi-compass-foorumin kautta suunnitellakseen rahoitusvälineitä koheesiopolitiikan rahastojen puitteissa. Jäsenvaltiot, myös alue- ja paikallisviranomaiset, voisivat hyödyntää kyseisiä mahdollisuuksia paremmin ja ottaa käyttöön yhteisötaloutta koskevia erityistoimenpiteitä. Toinen käytettävissä oleva unionin tukiohjelma on teknisen tuen väline ⁽²⁷⁾, jolla parannetaan jäsenvaltioiden valmiuksia suunnitella ja toteuttaa toimintapolitiikkoja yhteisötalouden vahvistamiseksi.

- (20) Tavaroiden ja palvelujen tarjoaminen ja yhteistyö niin viranomaisten kuin tavanomaisten yritystenkin kanssa on ratkaisevan tärkeää, jotta yhteisötalous voi kehittyä ja tuottaa tuloja ja jotta yhteisötalouden toimijat voivat saavuttaa taloudellisen omavaraisuuden. Julkisia hankintoja koskevien unionin ja kansallisten sääntöjen ja strategioiden tarjoaman joustavuuden ansiosta hankintaviranomaiset voivat käyttää julkisia hankintoja strategisemmin ja asettaa niille innovatiivisuutta, ympäristöä ja sosiaalisia tavoitteita koskevia kriteerejä, jotka edistävät kestävämpää, osallistavampaa ja kilpailukykyisempää taloutta. Useimmat tarjoukset tehdään kuitenkin edelleen yksinomaan hinnan perusteella. Yhteisötalouden toimijat pyrkivät tuottamaan yhteiskunnallisia ja kollektiivisia etuja sen sijaan, että pyrkisivät tarjoamaan palveluja halvimpaan hintaan. Näin ollen ne eivät useinkaan menesty tavanomaisissa julkisissa hankintamenettelyissä, vaikka ne voisivat tuoda laajempaa lisäarvoa hankintaprosessiin. Yhteisötalouden toimijoiden liiketoimintavalmiuksia voidaan myös lisätä muun muassa sisällyttämällä ne järjestelmällisemmin osaksi tavanomaisten yritysten arvoketjuja. Lisäksi yhteisötalouden toimijat voisivat solmia kumppanuuksia tavanomaisten yritysten kanssa tehdäkseen yhteistarjouksia julkisissa tarjouskilpailuissa ja luodakseen uusia markkinamahdollisuuksia.
- (21) Viranomaiset eivät useinkaan hyödynnä parhaalla mahdollisella tavalla nykyistä valtiontukisääntöjen soveltamisalaa yhteisötalouden tukemiseksi silloin, kun markkinat eivät yksin takaa riittävää pääsyä työmarkkinoille ja sosiaalista osallisuutta. Sen sijaan ne rajoittavat toimiaan menettelyihin, jotka alittavat vähämerkityksisen tuen yleisen enimmäismäärän eivätkä käytä mahdollisuutta ottaa käyttöön komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 ⁽²⁸⁾ (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) mukaisia välineitä, kuten aluetukea, riskirahoitustukea ja tukea epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden palkkaamiseen. Vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä on tällä hetkellä 200 000 euroa kolmen vuoden aikana. Nykyisten sääntöjen voimassaolo kuitenkin päättyy 31 päivänä joulukuuta 2023, ja niitä tarkistetaan parhaillaan. Lisäksi unionin säännöt mahdollistavat valtiontuen hyväksymisen yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen osalta. Viranomaiset eivät kuitenkaan usein hyödynnä kyseisiä vaihtoehtoja täysimittaisesti etenäkään sosiaalipalveluissa ja kun on kyse haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden integroitumisesta työelämään. Viranomaisten on tarkasteltava ensin, katsotaanko toimenpide perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi.
- (22) Myös veropolitiikka voi olla merkittävässä asemassa yhteisötalouden edistämässä ja sen varmistamisessa, että yhteisötalouden toimijoilla on taloudelliset mahdollisuudet toimia tavanomaisten yritysten rinnalla, sillä sen avulla voidaan luoda tasapuolisempi liiketoimintaympäristö, joka samalla edistää sosiaalista osallisuutta ja työllistymistä. Eräät jäsenvaltiot ovat luoneet yhteisötalouden alan kehittämiseen kannustavan verotuskehiksen, joka sisältää esimerkiksi yhteisötalouden tarpeisiin mukautettuja verokannustimia ja jossa samalla on otettu huomioon alan monimuotoisuus ja pyritty ehkäisemään pirstoutumista. Useissa jäsenvaltioissa jäsenvaltioiden rajat ylittäviin yleishyödyllisiin lahjoituksiin liittyy edelleen hallinnollisia esteitä. Yleishyödyllisille yhteisötalouden toimijoille osoitetuille lahjoituksille asetetut hyvin suunnitellut verokannustimet voivat lisätä yhteisötalouden rahoittamista, myös unionin rajat ylittävän rahoituksen osalta, perussopimuksen syrjimättömyysperiaatteen mukaisesti. On myös syytä muistaa, että tiettyihin tavaroihin ja palveluihin, joiden tarjoajia ovat usein yhteisötalouden toimijat, voidaan soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa neuvoston direktiivin 2006/112/EY ⁽²⁹⁾ 98 artiklan ja liitteen III mukaisesti.

⁽²⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/523, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30).

⁽²⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽²⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/240, annettu 10 päivänä helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 1).

⁽²⁸⁾ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1).

⁽²⁹⁾ Neuvoston direktiivi 2006/112/EY, annettu 28 päivänä marraskuuta 2006, yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä (EUVL L 347, 11.12.2006, s. 1).

- (23) Sosiaalisten vaikutusten mittaus- ja hallintaprosessit ovat erityisen tärkeitä yhteisötalouden toimijoille, koska niiden avulla toimijat voivat saada käsityksen vaikuttavuudestaan ja tiedottaa siitä sekä saada vaikutuksiin perustuvaa rahoitusta. Sosiaalisten vaikutusten mittaamisella tarkoitetaan tietyn toimenpiteen tai aloitteen sosiaalisten vaikutusten mittaamista tietyillä mittareilla ja välineillä. Sosiaalisten vaikutusten hallintaan sisältyy järjestelmiä, prosesseja ja valmiuksia, joita organisaatio tarvitsee, jotta se voi hallita vaikuttavuuttaan ennakoivasti ja lisätä sitä. Käytettävissä olevien kehysten ja välineiden laaja kirjo voi kuitenkin aiheuttaa haasteita erityisesti niille toimijoille, joilla on vähemmän resursseja. Seuraamalla julkisten investointien sosiaalisia tuloksia mahdollistetaan julkinen valvonta, voidaan luoda näyttöä, joka tukee perusteita käyttää veronmaksajien rahoja yhteisötalouden toimijoiden tai toimintojen tukemiseen, ja auttaa ehkäisemään ”vaikuttavuuspesua” (vaikutusten liioittelua tai perusteettomia väittämiä vaikutuksista). Tämän vuoksi olisi hyödyllistä ottaa käyttöön sosiaalisten vaikutusten mittaamisen ja hallinnan tapoja, jotka ovat perusteellisesti harkittuja, oikeasuhteisia ja yksittäisten toimijoiden tarpeisiin mukautettuja. Niiden olisi perustuttava vakioituihin menetelmiin ja indikaattoreihin sekä sellaisiin tekijöihin kuin toimijan koko, kehitysvaihe ja monimuotoisuus. Sosiaalisten vaikutusten mittaus- ja hallintamenetelmien yhdistäminen Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin voi tarjota hyödyllisen kehysten vaikuttavuuden osoittamiselle.
- (24) Yhteisötalouden näkyvyys ja tunnustaminen on parantunut unionissa kansallisella ja alueellisella tasolla viime vuosikymmenen aikana. Alan potentiaali jää kuitenkin yhä hyödyntämättä monissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioisen välisiä eroja yhteisötalouden kehityksessä ylläpitää koordinoimien ja vaihdon puute, joten jäsenvaltiot hyötyisivät selkeästi parhaiden käytäntöjen omaksumisen ja jakamisen lisäämisestä. Lisäksi kansalaisilla on vain vähän tietoa yhteisötaloudesta ja sen myönteisistä vaikutuksista. Tämä puolestaan voi vaikuttaa negatiivisesti tukipoliitikkojen kehittämiseen ja yhteisötalouden markkinamahdollisuuksiin. Yhteisötalouden toimijoiden tarpeisiin vastaavalla uudella sääntelyllä voidaan lisätä tietoisuutta ja yhteisötalouden toimijoiden legitimitettä, jotka helpottavat rahoituksen saatavuutta ja markkinoillepääsyä. Kansalliset viranomaiset ja sidosryhmät ovat käynnistäneet useita aloitteita, kuten yhteisötalouteen sovellettavia oikeudellisia muotoja, merkintöjä ja asemia ⁽³⁰⁾ sekä laajamittaisia viestintäkampanjoita, joilla lisätään ymmärrystä yhteisötaloudesta ja sen näkyvyyttä. Muita onnistuneita uudistuksia ovat yhteisötaloutta käsittelevien ministeriöiden erityisyksiköiden perustaminen sekä sidosryhmien ja viranomaisten välisen vuoropuhelun tehostaminen. Jotta yhteisötalouden myönteinen vaikutus yhteiskuntaan voidaan tunnustaa täysimittaisesti, on olennaisen tärkeää lisätä sen näkyvyyttä. Tämä tavoite on otettu huomioon myös yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa yhteisötalouden yhdyskäytävän käyttöönotolla.
- (25) On tärkeää saada tarkkoja tietoja ja tilastoja, jotta voidaan parantaa ymmärrystä yhteisötalouden liiketoimintamalleista ja tehdä näyttöön perustuvia poliittisia päätöksiä. Yhteisötaloudesta, esimerkiksi yhteisötalouden taloudellisesta lisäarvosta ja suorituskyvystä, ei kuitenkaan ole saatavilla luotettavia tietoja. Lisäksi olemassa olevat tiedot ovat usein puutteellisia ja niitä on vaikea vertailla. Esimerkiksi vain muutamat jäsenvaltiot ovat laajentaneet kansantalouden tilinpitojärjestelmiään kerätäkseen yhteisötaloudesta lisätietoja (esimerkiksi satelliittitilien muodossa), vaikka unionin talousarviosta on saatavilla rahoitustukea tätä varten. Yhteisötaloutta ei yleensä sisällytetä yritystoiminnan rakennetilastoihin, esimerkiksi silloin, kun tilastot perustuvat voittoa tavoittelevien yritysten tuottamiin taloudellisiin tietoihin, vaan perinteiset yhteisötalouden toimijat sisältyvät vain jäännösluokkiin. Kun asetetaan saataville yhteisötalouden kokoa, työvoimaa, kehitystä ja haasteita koskevia olennaisia tilastoja, käyttöön otettavista strategioista ja toimenpiteistä voidaan tehdä tehokkaampia ja ne voidaan sopeuttaa paremmin alan vaihteleviin olosuhteisiin.
- (26) Yleisemmin ottaen yhteisötalouden edistäminen voi myös olla kriittisen tärkeää Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa,

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

TAVOITE

1. Pilarin periaatteiden mukaisesti tämän suosituksen tavoitteena on parantaa työmarkkinoille pääsyä ja sosiaalista osallisuutta ohjaamalla jäsenvaltioita yhteisötalouden toiminnan mahdollistavien poliittisten ja sääntelykehysten ja sen kehitystä helpottavien toimenpiteiden edistämiseksi.

⁽³⁰⁾ Oikeudelliset asemat tai hyväksynät, joita kutsutaan myös merkinnöiksi, eroavat oikeudellisista muodoista, sillä ne voidaan hyväksyä eri oikeudellisissa muodoissa, mukaan lukien voittoa tavoittelevat ja voittoa tavoittelemattomat organisaatiot.

Kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi suositellaan, että jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä sidosryhmien kanssa kansallisen toimivaltansa mukaisesti ja kansalliset olosuhteet huomioon ottaen yhteisötalouden työn tunnustamiseksi, tukemiseksi ja hyödyntämiseksi.

2. Tällä suosituksella edistetään yhteisötaloutta ja autetaan työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevan kolmen unionin yleistavoitteen saavuttamista vuoteen 2030 mennessä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman mukaisesti.
3. Yhteisötalouden edistäminen voi myös tukea oikeudenmukaista ja kestävää sosioekonomista ja teollista kehitystä. Sillä edistetään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, taloudellista demokratiaa ja kestävää kehitystä, sekä lisätään kansalaisten aktiivista osallistumista ja sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta kaikissa jäsenvaltioissa.

MÄÄRITELMÄ

4. Jäsenvaltioiden nykyiset oikeudelliset kehykset huomioon ottaen tässä suosituksessa tarkoitetaan
 - a) ”yhteisötaloudella” yksityisiä toimijoita, jotka tarjoavat tavaroita ja palveluja jäsenilleen tai yhteiskunnalle ja joihin luetaan osuuskuntien, keskinäisten yhtiöiden, yhdistysten (myös hyväntekeväisyysjärjestöjen), säätiöiden tai yhteiskunnallisten yritysten kaltaisia organisaatiomuotoja, sekä muita oikeudellisia muotoja, joilla on seuraavat keskeiset periaatteet ja piirteet:
 - i) ne asettavat voittojen sijaan etusijalle ihmiset sekä sosiaalisen tai ympäristöön liittyvän tavoitteen;
 - ii) ne sijoittavat uudelleen kaikki voittonsa ja ylijäämänsä tai suurimman osan niistä sosiaaliseen tai ympäristöön liittyvään tavoitteeseensa ja niiden jäsenten tai käyttäjien (”yhteinen etu”) tai koko yhteiskunnan (”yleinen etu”) edun mukaisten toimintojen suorittamiseen; sekä
 - iii) niillä on demokraattinen tai osallistava hallintomalli;
 - b) ”yhteiskunnallisella yrityksellä” yksityisoikeudellista toimijaa, joka tarjoaa markkinoille tavaroita ja palveluja yrittäjämäisellä tavalla ja yhteisötalouden periaatteiden ja piirteiden mukaisesti ja jonka kaupallinen toiminta perustuu sosiaalisiin tai ympäristötavoitteisiin. Yhteiskunnallisia yrityksiä voidaan perustaa erilaisissa oikeudellisissa muodoissa;
 - c) ”sosiaalinen innovointi” toimintaa, jonka tavoitteet ja keinot ovat molemmat sosiaalisia, ja erityisesti toimintaa, joka liittyy tuotteita, palveluja, käytäntöjä ja malleja koskevien uusien ideoiden kehittämiseen ja toteutukseen ja joka samanaikaisesti täyttää sosiaaliset tarpeet ja luo uusia sosiaalisia suhteita tai sosiaalista yhteistyötä julkisten, kansalaisjärjestöjen tai yksityisten organisaatioiden välillä, mikä on hyväksi yhteiskunnalle ja vahvistaa yhteiskunnan toimintavalmiuksia asetuksessa (EU) 2021/1057 määritellyllä tavalla. Sosiaalinen innovointi perustuu usein yhteisötalouteen.

TYÖMARKKINOILLE PÄÄSYN JA SOSIAALISEN OSALLISUUDEN EDISTÄMINEN YHTEISÖTALOUDEN AVULLA

Työmarkkinoille pääsy

5. Suositellaan, että jäsenvaltiot tunnustavat yhteisötalouden erityisen lisäarvon ja tukevat sitä helpottamalla pääsyä työmarkkinoille, edistämällä laadukkaita työpaikkoja kaikille ja samaan aikaan parantamalla työolojen oikeudenmukaisuutta, työterveyttä ja työturvallisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä. Tämä olisi toteutettava osallistavan kasvun puitteissa, kuten jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan vuoden 2022 suuntaviivoissa korostetaan, ja kansalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toteutuksessa olisi käytettävä erityisesti seuraavia keinoja:
 - a) käynnistetään tai edistetään kumppanuusaloitteita, joissa yhteisötalouden toimijat osallistuvat aktiivisen työmarkkinapolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon;
 - b) varmistetaan, että viranomaiset antavat riittävästi tukea yhteisötalouden toimijoille, jotta voidaan paremmin integroida työmarkkinoille naisia sekä muita heikommassa asemassa olevia ja muita aliedustettuja ryhmiä (kuten pitkäaikaistyöttömiä, mielenterveyskuntoutujia, työelämän ulkopuolella olevia, matalan osaamistason työntekijöitä, vammaisia henkilöitä ja maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, rodulliseen tai etniseen vähemmistöön kuuluvia henkilöitä (myös romaneja) sekä nuoria ja ikääntyneitä työntekijöitä) seuraavien avulla:

- i) yhteisötalouden toimijoissa, mukaan lukien integroitumista edistävät työtä ja räättälöityä tukea tällaisille ryhmille tarjoavat yhteiskunnalliset yritykset, hankitun työkokemuksen tunnustaminen;
- ii) toimet, joilla kyseisiä ihmisryhmiä autetaan valmistautumaan työelämään yhteiskunnallisissa yrityksissä hankitun työkokemuksen avulla, jotta he voivat integroitua avoimille työmarkkinoille;
- c) tuetaan julkisten työvoimapalvelujen, paikallisviranomaisten, yhteisötalouden toimijoiden, koulutuksen järjestäjien ja tavanomaisten yritysten välisiä yhteistyöhankkeita, jotta työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille voidaan tarjota räättälöityä ammatinvalinnanohjausta ja oppimis- ja harjoittelumahdollisuuksia. Kyseisiin mahdollisuuksiin voi sisältyä oppisopimuskoulutusta, ammatillisia kokemuskoulutusohjelmia, henkilökohtaista valmennusta ja tapaamisia roolimallien kanssa, ja niiden avulla voidaan pyrkiä helpottamaan työmarkkinoille integroitumista vahvistetun nuorisotakuun mukaisesti;
- d) tuetaan yrittäjyyttä yhteisötaloudessa, myös startup-yritysten kautta, keinona edistää itsenäistä ammatinharjoittamista ja muita työllistymismuotoja, kehittää taloudellista toimintaa paikallisesti ja vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin innovatiivisten ja osallistavien liiketoimintamallien avulla; tämän saavuttamiseksi jäsenvaltiot voivat esimerkiksi
 - i) varmistaa, että yhteisötalouden yrittäjillä on mahdollisuus sosiaaliseen suojeluun;
 - ii) harkita kannustimia uusien työntekijöiden palkkaamiseksi;
 - iii) tunnistaa, arvioida ja pyrkiä poistamaan yhteiskunnallisen yrityksen perustamiseen liittyvät hallinnolliset haitat tai esteet;
 - iv) edistää yhteisötaloudessa startup-yrityksiä tukevaa kulttuuria, niiden osaamisen kasvattamista ja niille suotuisten toimintaedellytysten luomista sekä yhteisötalouden mallien sisällyttämistä startup-yrityksiä koskeviin toimiin olennaisena välineenä;
- e) laaditaan politiikkoja ja hyväksytään toimenpiteitä, joilla edistetään ja valtavirtaistetaan sukupuolten tasa-arvoa yhteisötaloudessa, esimerkiksi seuraavilla tavoilla:
 - i) puututaan naisten ja miesten taitoihin liittyviin syrjiviin sosiaalisiin normeihin ja stereotypioihin sekä naisten työn aliarvostamiseen;
 - ii) tarjotaan räättälöityä tukea naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi vähentämällä sukupuolten välisiä eroja työllisyudessa varmistamalla yhtäläiset mahdollisuudet johtajuuteen sekä saman palkan samasta tai samanarvoisesta työstä;
 - iii) tarjotaan valmennus- ja mentorointiohjelmia naisille, jotka haluavat ryhtyä yhteisötalouden yrittäjiksi ja johtajiksi;
- f) varmistetaan puitteet, joissa yritys on mahdollista luovuttaa työntekijöille työntekijöiden osuuskuntien tai muiden asiaankuuluvien yhteisötalouden oikeudellisten mallien muodostamiseksi, jotta voidaan välttää työpaikkojen menetykset ja turvata taloudellinen toiminta. Tällaisiin puitteisiin olisi sisällyttävä liitännäispalveluja ja tietoa todennäköisistä kustannuksista ja hyödyistä, joita aiheutuu yrityksen luovutuksesta työntekijöille;
- g) tehdään yhteistyötä yhteisötalouden toimijoiden kanssa, jotta useammat vammaiset henkilöt voivat päästä työmarkkinoille, esimerkiksi kehittämällä avustavia teknologioita;
- h) edistetään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua yhteisötaloudessa, jotta voidaan varmistaa oikeudenmukaiset työolot ja työehdot, kuten oikeudenmukaiset palkat, työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen;
- i) tunnustetaan yhteisötalouden toimijoiden kehittämät erityiset demokraattiset käytännöt.

Sosiaalinen osallisuus

6. Jäsenvaltioita kehoitetaan, ottaen huomioon erilaiset kansalliset olosuhteet, tunnustamaan yhteisötalouden asema ja tukemaan sitä tiiviissä yhteistyössä julkisesti saatavilla olevien sosiaalipalvelujen kanssa tarjoamalla esteettömiä ja laadukkaita sosiaali- ja hoitopalveluja ja asuntoja, myös heikommassa asemassa olevat ryhmät huomioon ottaen. Tällaisia toimia voivat olla esimerkiksi seuraavat:
 - a) yhteistyö yhteisötalouden toimijoiden kanssa niiden toiminta-aloilla silloin, kun perustetaan ja tarjotaan yleishyödyllisiä palveluja;
 - b) yhteisötalouden toimijoiden ottaminen mukaan ihmiskeskeisten sosiaali- ja hoitopalvelujen, myös vanhustenhuollon, suunnitteluun ja tarjoamiseen, kuten eurooppalaisessa hoitostrategiassa on korostettu;

- c) yhteistyö yhteisötalouden toimijoiden kanssa lasten ja nuorten, myös muita heikommassa asemassa olevien ryhmien lasten, hoidon ja tuen suunnittelemiseksi ja tarjoamiseksi neuvoston suosituksella (EU) 2021/1004 ⁽³¹⁾ perustetun eurooppalaisen lapsitakuun ja lapsen oikeuksia koskevan unionin strategian ⁽³²⁾ mukaisesti.

Osaaminen

7. Suositellaan, että jäsenvaltiot tukevat koulutusta ja taitojen kehittämistä yhteisötalouden tarpeisiin erityisesti
- a) hyödyntämällä osaamista koskevan tiedon hankintaa talouden ja yleisten työmarkkinoiden tarpeiden seuraamiseksi, jotta voidaan ymmärtää, miten yhteisötalous voi edistää ammattitaitoisen työvoiman tarjontaa ja lieventää työvoimapulaa;
 - b) edistämällä yhteisötalouteen liittyvää koulutusta ja osaamista seuraavilla keinoilla:
 - i) järjestetään oppimisvaihtoa yhteisötalouden toimijoiden, koulutusorganisaatioiden ja tavanomaisten yritysten välillä, jotta voidaan parantaa digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä tarvittavia johtamis-, yrittäjyys- ja työtaitoja (muun muassa kiertotalouteen liittyvät sekä korjaus- ja digitaidot);
 - ii) järjestetään uudelleen koulutusta ja täydennyskoulutusta kaiken ikäisille oppijoille, myös naisille ja muita heikommassa asemassa olevien ryhmille, ja tuetaan heidän siirtymistään avoimille työmarkkinoille elinikäistä oppimista ja työllistävyyttä tukevia pieniä osaamiskokonaisuuksia koskevan eurooppalaisen lähestymistavan ja kansallisten erityispiirteiden mukaisten toimenpiteiden mukaisesti;
 - iii) sisällytetään yhteisötalouteen liittyvä tai sen tarjoama koulutus henkilökohtaisten oppimistilien ⁽³³⁾ piiriin kuuluvien koulutusten luetteloon tarpeen mukaan sekä muihin olemassa oleviin kansallisiin aloitteisiin;
 - iv) edistetään työntekijöiden koulutusmahdollisuuksia, esimerkiksi räätälöidyillä neuvonta- ja koulutusohjelmilla, jotka perustuvat kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen periaatteisiin, jotta he mahdollisesti loisivat uraa yhteisötaloudessa;
 - c) luomalla yhteisötalouteen erityisiä oppisopimusjärjestelmiä, joilla tuetaan nuoria, erityisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria, täydentämään osaamistaan ja valmennetaan heitä työmarkkinoille ja jotka antavat yhteisötaloudelle mahdollisuuden kehittää alan osaajia laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisten puitteiden mukaisesti;
 - d) edistämällä yhteisötalouteen ja yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen liittyvän osaamisen sisällyttämistä kaikkien koulutustasojen koulutustarjontaan, erityisesti yrittäjyys- ja liiketoimintakursseihin, kuten käyttämällä muun muassa opiskelijasooskuntien kaltaisia opiskelijoiden johtamia yhteisötalouden toimijoita oppimismahdollisuutena sekä tarjoamalla yhteisötalouden toimijoille ja yhteiskunnallisille yrityksille pääsy valmennus- ja mentorointiohjelmiin;
 - e) perustamalla kansallisia yhteisötalouden osaamiskeskustoja yhteisötaloutta koskevaa koulutusta varten ja osallistamalla kansainvälisiin aloitteisiin, jotka helpottavat yhteisötalouden erikoistumiskoulutusohjelmien saatavuutta, esimerkiksi tekemällä yhteistyötä vakiintuneiden elinten puitteissa työskentelevien ammatillisen koulutuksen tuottajien, kuten kestävästä kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta 24 päivänä marraskuuta 2020 annetussa neuvoston suosituksessa ⁽³⁴⁾ tarkoitettujen ammatillisen koulutuksen huippuyksikköjen, kanssa.

Sosiaalinen innovointi ja kestävä talouskehitys

8. Suositellaan, että jäsenvaltiot vahvistavat yhteisötalouden toimijoiden tukitehtävää sosiaalisen innovoinnin ja paikallisen kehityksen ja työllistämisen avainalojen edistämiseksi. Tämä voidaan saavuttaa seuraavilla tavoilla:

⁽³¹⁾ EUVL L 223, 22.6.2021, s. 14.

⁽³²⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia (COM(2021) 142 final).

⁽³³⁾ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, henkilökohtaisista oppimistileistä (2022/C 243/03) (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 26).

⁽³⁴⁾ EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1.

- a) edistetään sosiaaliselle ja paikallälähtöiselle innovoinnille suotuisaa ekosysteemiä helpottamalla yhteistyö- ja kumppanuusaloitteita yhteisötalouden ja kiertotalouden toimijoiden, tavanomaisten yritysten, rahoituksen tarjoajien, paikallishallinnon ja muiden sidosryhmien välillä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi seuraavilla keinoilla:
- i) luodaan tai edistetään sosiaalisen innovoinnin keskittymiä tai sosiaalisen ja ekologisen innovoinnin klustereita, jotka on suunniteltu siten, että niillä voidaan vastata paikallisiin tarpeisiin ja testata yhteisiä ratkaisuja;
 - ii) otetaan yhteisötalouden toimijat mukaan yhteisölähtöiseen paikalliseen kehittämiseen muun muassa hyödyntämällä käytettävissä olevia unionin rahoitusvälineitä;
 - iii) tehdään yhteistyötä sosiaalisen innovoinnin kansallisten ja alueellisten osaamiskeskusten kanssa sosiaalista innovointia edistävien verkostojen luomiseksi, valmiuksien ja synergioiden lisäämiseksi, tehokkuusetujen korostamiseksi ja keskeisten välineiden ja menetelmien kehittämiseksi;
- b) varmistetaan, että yhteisötalouspolitiikalla on yhteys teollisuuspolitiikkaan sekä digitaaliseen ja ilmastoneutraaliin kiertotalouteen siirtymiseen, esimerkiksi verkostoituneiden teknologisen ja sosiaalisen innovoinnin keskustusten kautta ja edistetään yhteisötaloutta keinona kasvattaa siirtymän oikeudenmukaisuutta ja yleistä hyväksyntää sen pohjalta, että yhteisötalouden tavoitteet ovat yhteiskunnallisia ja se on erottamaton osa paikallisyhteisöjä;
- c) mukautetaan sääntelykehyksiä yhteisötalouden toimijoiden tukemiseksi kiertotaloudessa esimerkiksi varmistamalla, että käytössä on oikeanlaiset kannustimet sekä yrityksille, jotta niiden kannattaa lahjoittaa myymättä jääneitä ja palautettuja tavaroita yhteisötalouden toimijoille korjausta ja uudelleenkäyttöä varten tavaroiden hävittämisen sijaan, että yksityishenkilöille, jotta he lahjoittaisivat käytettyjä tavaroita; sekä varmistamalla, että yhteisötalouden toimijat voivat hyödyntää jätevirtoja, ottamalla ne mukaan jätteen syntymisen ehkäisemistä koskeviin strategioihin ja antamalla ruokapankeille luvan kerätä elintarvikeyljäämiä taikka kannustamalla niitä siihen;
- d) edistetään yhteisötalouteen ja ekosysteemeihin perustuvien yhteisöpohjaisten paikallisten aloitteiden ja alueellisen koheesion kehittämistä, esimerkiksi energiayhteisöjä, jaetun liikkumisen ratkaisuja, digitaalisten alustojen osuuskuntia, hoitopalveluja, kohtuuhintaista ja yhteisöllistä asumista, maatalousosuuskuntia ja paikallisia lyhyitä elintarvikeketjuja ja -markkinoita, jotta kansalaisille on tarjolla paikallisia tuotteita ja palveluja;
- e) parannetaan yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia käyttää digitaalisia välineitä ja uusia teknologioita, kuten avointa lähdekoodia, lohkoketjun tai hajautetun tilikirjan teknologiaa sekä massadataa tai tekoälyä, ja kannustetaan viranomaisia tukemaan avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kehittämistä yhteistyössä yhteisötalouden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa;
- f) edistetään yhteisötalouden toimijoiden osallistumista paikalliseen ja alueelliseen kehitykseen integroimalla ne nykyisiin liiketoimintaa ja innovointia tukeviin ekosysteemeihin.

YHTEISÖTALouden TOIMINNAN MAHDOLLISTAVIEN PUITTEIDEN KEHITTÄMINEN

9. Suositellaan, että jäsenvaltiot kehittävät toimintapoliittisia kehyksiä ja sääntelykehyksiä, jotka mahdollistavat yhteisötalouden toiminnan ja tukevat sitä. Tätä varten niitä kannustetaan suunnittelemaan ja ottamaan käyttöön kattavia strategioita tai mukauttamaan olemassa olevia strategioita tai muita poliittisia aloitteita, joissa tunnustetaan yhteisötalous ja edistetään sen toimintaa tämän suosituksen, yhteisötaloutta koskevan unionin toimintasuunnitelman ja unionin muiden poliittisten suuntaviivojen mukaisesti.
10. Suositellaan, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön mekanismeja viranomaisten ja yhteisötaloutta edustavien organisaatioiden välistä kuulemistä ja vuoropuhelua varten. Niitä varten voidaan esimerkiksi perustaa korkean tason ryhmiä ja tukea yhteisötaloutta edustavien verkostojen luomista ja kehittämistä.
11. Edellä 9 kohdassa tarkoitetuissa strategioissa tai muissa poliittisissa aloitteissa jäsenvaltioiden olisi tunnustettava yhteisötalouden keskeiset periaatteet, piirteet ja toiminta-ala sekä otettava huomioon, että niillä voi olla erilaisia oikeudellisia muotoja ja asemia ja että niissä sovelletaan erilaisia kansallisia, alueellisia ja paikallisia lakeja ja käytäntöjä. Tässä yhteydessä suositellaan, että jäsenvaltiot tehostavat yhteisötalouden kehittämistä koskevaa yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa.

12. Suositellaan, että jäsenvaltiot investoivat oman valtionsa virkahenkilöiden ja viranomaisten yhteisötaloutta koskevan ymmärryksen kehittämiseen koulutusohjelmien ja kansainvälisten tai alueiden välisten valmiuksien kehittämistä koskevien aloitteiden avulla, myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1059⁽³⁵⁾ perustetun Interreg Europe -ohjelman mukaisilla aloitteilla. Aloitteissa olisi keskityttävä vertaisoppimiseen ja parhaiden käytäntöjen jakamiseen, ja niissä olisi painotettava erityisesti alue- ja paikallisviranomaisten sekä yhteisötalouden sidosryhmien välisen yhteistyön edistämistä. Komissio tukee tätä työtä tämän suosituksen 23 kohdan a alakohdan iii alakohdassa kuvatulla tavalla.
13. Suositellaan, että jäsenvaltiot lujittavat tarvittaessa yhteisötalouden asemaa kansainvälisessä yhteistyö- ja kehityspoliitikassaan ja vahvistavat tukeaan yhteisötalouden toimijoille kehitysmaissa.

Julkisen ja yksityisen rahoituksen saatavuus

14. Suositellaan, että jäsenvaltiot luovat suotuisan ympäristön sosiaaliselle rahoitukselle kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, erityisesti
 - a) kartoittamalla yhteisötalouden toimijoiden, rahoituksen välittäjien ja tukiorganisaatioiden rahoitusrakenteita sekä arvioimalla niiden tarpeita ja nykyisten tukijärjestelmien tehokkuutta;
 - b) helpottamalla yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia saada niiden kehitysvaiheeseen nähden oikea-aikaista ja niiden tarpeisiin räätälöityä rahoitusta, kuten avustuksia ja muita tukia, oman pääoman ehtoista tai oman pääoman luonteista rahoitusta siemen- ja käynnistysvaiheissa tai velkaa, oman pääoman ehtoista, oman pääoman luonteista tai väli-rahoitusta laajentumisvaiheessa sekä rahoitusta, jota saadaan innovatiivisten rahoitusjärjestelmien, kuten julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien, joukkorahoitusalojen sekä erilaisten rahoitusvälineiden tai avustusten yhdistelmien ja rahoitusvälineiden yhdistelmien, kautta;
 - c) edistämällä yksityisjärjestäjien pääsyä yhteisötalouteen perustuvien tai sen tukemien kestävien liiketoimintamallien, alojen, tuotteiden ja palvelujen markkinoille;
 - d) arvioimalla julkisen rahoituksen ohjelmiin pääsyä koskevia kriteereitä, mukaan lukien niitä, jotka on kohdennettu tavanomaisille yrityksille, sen varmistamiseksi, että ne eivät luo tarpeettomia esteitä yhteisötalouden toimijoille;
 - e) mobilisoimalla yksityistä rahoitusta siten, että asetetaan tarvittaessa saataville valtiontukisääntöjen mukaisia julkisia takuujärjestelmiä, joiden avulla sekä erikoistuneita rahoittajia että yleisluontoisen rahoituksen tarjoajia kannustetaan rahoittamaan yhteisötalouden toimijoita;
 - f) lisäämällä tietoisuutta yhteisötalouden toimijoiden erityispiirteistä ja tarpeista, jotta voidaan parantaa yksityisten yleisluontoisen rahoituksen tarjoajien valmiuksia tarjota räätälöityä rahoitustukea;
 - g) helpottamalla yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia saada tukea yritystoiminnan kehittämistä ja investointivalmiuksien parantamista varten koko niiden elinkaaren ajan; tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi luomalla tukijärjestelmiä, joiden avulla lisätään tietoisuutta tavanomaisille yrityksille palveluja tarjoavissa yrityshautomoissa, yrityskiihdyttämöissä ja muissa tukiorganisaatioissa, jotta ne voivat laajentaa tarjoamaansa tukea yhteisötalouden toimijoihin ja muun muassa tarjota valmiuksien kehittämismahdollisuuksia yhteisötalouden toimijoiden johtajille;
 - h) tarjoamalla erityistä taloudellista tukea ja valmiuksien kehittämistä helpottamaan yritysten siirtämistä työntekijöille osuuskuntien ja muiden asiaankuuluvien yhteisötalouden muotojen kautta, samalla kun työntekijöille tarjotaan liitännäispalveluja ja tietoa sen mahdollisista kustannuksista ja hyödyistä;
 - i) tarjoamalla järjestelmiä, jotka parantavat rahoituksen saatavuutta yhteisötalouden toimijoille, esimerkiksi tarjoamalla työnantajarahoitteisiin eläke- tai säästöjärjestelmiin osallistuville yksityisille säästäjille tai työntekijöille mahdollisuus valita suunnitelma, jossa osa heidän varoistaan sijoitetaan yhteiskunnalliseen yritykseen;
 - j) hyödyntämällä mahdollisimman tehokkaasti koheesiopolitiikan rahastoista, mukaan lukien Euroopan sosiaalirahasto plus (ESF+) sekä InvestEU-ohjelman jäsenvaltio-osio, elpymis- ja palautumistukiväline ja muut kansainväliset, kansalliset ja alueelliset resurssit, saatavilla olevaa rahoitusta toimenpiteillä ja aloitteilla, jotka on suunniteltu erityisesti yhteisötalouden toimijoille;

⁽³⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1059, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja ulkoisista rahoitusvälineistä tuettavaa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta (Interreg) koskevista erityissäännöksistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 94).

- k) käyttämällä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitavia rahoitusvälineitä koskevaa fi-compass-neuvontapalvelua takaisinmaksettavien rahoitusvälineiden kehittämiseksi koheesiopolitiikan rahastoista.

Markkinoille pääsy ja julkiset hankinnat

15. Suositellaan, että jäsenvaltiot kannustavat hankintaviranomaisiaan ostamaan tavaroita ja palveluja strategisesti ja pyrkimään kohti sosiaalisia päämääriä, myös sosiaalinen innovointi ja ympäristöön liittyvät tavoitteet huomioon ottaen. Tätä varten niitä kannustetaan hyödyntämään täysimittaisesti unionin julkisia hankintoja koskevien sääntöjen mukaisia välineitä, mukaan lukien välineet, jotka koskevat tiettyjen palvelujen, eli niin sanottujen henkilöpalvelujen ja yleishyödyllisten palvelujen, järjestämistä yhteisvastuun periaatteeseen perustuvan erityisjärjestelmän avulla. Sosiaalisesti vastuullisten ja innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa julkisissa hankinnoissa voidaan edistää erilaisilla toimintapoliittisilla välineillä, kuten
- a) ottamalla käyttöön poliittisia suuntaviivoja ja hankintastrategioita, mukaan lukien mahdolliset viralliset tavoitteet, joilla on poliittisen johdon tuki ja joihin on sitouduttu poliittisella tasolla tärkeimmistä päätöksentekijöistä budjettipäälliköihin;
 - b) tarjoamalla ohjausta asianmukaisilla hallinnon tasoilla, jotta yhteisötalouden toimijoiden olisi helpompi osallistua julkisiin hankintoihin;
 - c) lisäämällä hankintaviranomaisten ja yritysten tietoisuutta sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen tuomasta lisäarvosta ja tarjoamalla asiantuntemusta hankintaviranomaisten ja yhteisötalouden toimijoiden käyttöön;
 - d) kannustamalla hankintaviranomaisia viittaamaan tarjouspyyntöasiakirjoissa hankintaan ⁽³⁶⁾ sovellettaviin sosiaali- ja työlänsäädännön työehtosopimusten mukaisiin erityisvelvoitteisiin sekä sosiaalisiin ja ympäristöön liittyviin kriteereihin, ja pyytämään tarjoajia vahvistamaan vaatimustenmukaisuus ja ottamaan käyttöön seurantatoimenpiteitä;
 - e) kannustamalla jäsenneiltyyn, avoimeen ja syrjimättömään vuoropuheluun yhteisötalouden ja muiden sidosryhmien kanssa sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskevan strategian laatimiseksi.
16. Suositellaan myös, että jäsenvaltiot kannustavat hankintaviranomaisiaan hyödyntämään paremmin unionin nykyiseen oikeudelliseen kehukseen sisältyvien säännösten antamia mahdollisuuksia yhteisötalouden toimijoiden markkinoille pääsyn helpottamiseksi esimerkiksi
- a) edistämällä markkinavuoropuhelua erityisesti siten, että toteutetaan avoimia ja osallistavia alustavia markkinakaritoituksia kohdennettujen mahdollisten toimittajien kanssa;
 - b) varaamalla hankintasopimuksia työllistymistä edistäville yhteiskunnallisille yrityksille tai toimijoille, joiden työvoimasta vähintään 30 prosenttia on vammaisia henkilöitä tai epäedullisessa asemassa olevia työntekijöitä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/23/EU ⁽³⁷⁾ 24 artiklan, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU ⁽³⁸⁾ 20 ja 77 artiklan sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU ⁽³⁹⁾ 38 ja 94 artiklan mukaisesti;
 - c) asettamalla oikeasuhteisia ja osallistavia valintaperusteita, jotta pienet ja innovatiiviset yhteiskunnalliset yritykset voivat osallistua hankintoihin tarjouskilpailuihin;
 - d) luopumalla alhaisimman hinnan logiikasta käyttämällä sosiaalisia näkökohtiin liittyviä hankintasopimuksen tekoperusteita ”kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen” säännön ja sosiaalisten sopimuslausekkeiden mukaisesti ja asettamalla suorituskykyä koskevia tai toiminnallisia vaatimuksia hankintamenettelyjen eri vaiheissa, myös teknisissä eritelmissä;

⁽³⁶⁾ Direktiivin 2014/23/EU 30 artiklan 3 kohta, direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta ja direktiivin 2014/25/EU 36 artiklan 2 kohta.

⁽³⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, käyttöoikeussopimusten tekemisestä (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 1).

⁽³⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65).

⁽³⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243).

- e) jakamalla hankintasopimuksen osiin direktiivin 2014/24/EU 46 artiklan ja direktiivin 2014/25/EU 65 artiklan mukaisesti, myös tavanomaisten yritysten ja yhteisötalouden toimijoiden välisen yhteistyön helpottamiseksi, ja käyttämällä yksinkertaistettuja järjestelmiä erityisesti sosiaalipalvelujen ja muiden erityispalvelujen osalta, jotta yhteisötalouden toimijoiden olisi helpompi osallistua prosessiin;
 - f) vaatimalla erityisiä merkintöjä teknisissä eritelmissä, hankintasopimuksen tekoperusteissa tai sopimuksen toteuttamista koskevissa ehdoissa, kun ne aikovat hankkia rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja, joihin liittyy yhteiskuntaan tai ympäristöön liittyviä näkökohtia, direktiivin 2014/24/EU 43 artiklan ja direktiivin 2014/25/EU 61 artiklan mukaisesti.
17. Jotta yhteisötalouden toimijat voisivat laajentaa toiminta-alaansa, suositellaan, että jäsenvaltiot edistävät yhteisötalouden toimijoiden ja tavanomaisten yritysten välistä yhteistyötä erityisesti
- a) lisäämällä tietoisuutta sosiaalisesta lisäarvosta edistämällä parhaita käytäntöjä, joilla tavanomaisia yrityksiä kannustetaan ottamaan yhteiskunnalliset yritykset mukaan pitkän aikavälin toimitus- ja arvoketjuihinsa ja joilla kuluttajia kannustetaan ostamaan yhteisötalouden toimijoiden tuottamia tavaroita tai palveluja (nk. sosiaalisen ostamisen liike);
 - b) tehostamalla mentorointi-, kontaktointi- ja välityspalvelujen tarjontaa, jotta yhteisötalouden toimijoita voidaan auttaa luomaan pitkäaikaisia kumppanuuksia laajemman yritys yhteisön kanssa;
 - c) lisäämällä työelämään integroitumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten työntekijöiden mahdollisuuksia siirtää työskentelemään tavanomaisiin yrityksiin, jotta he saavat kokemusta avoimilta työmarkkinoilta;
 - d) auttamalla yhteisötalouden toimijoita ja yrittäjiä hyödyntämään uutta teknologiaa parhaalla mahdollisella tavalla, jotta ne voivat päästä yksityisille markkinoille yhteisötalouden ohjaamien verkkoalustojen, yhteistyötilojen ja digitaalisten yhteisresurssien kautta.

Valtiontuki

18. Samalla kun noudatetaan sovellettavia sääntöjä, jos yhteisötalouden tukitoimenpide on valtiontukea, suositellaan, että jäsenvaltiot hyödyntävät parhaalla mahdollisella tavalla valtiontukisääntöjen soveltamisalaa yhteisötalouden tukemiseksi asetuksen (EU) N:o 651/2014 mukaisesti, yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja koskevia sääntöjä ja vähämerkityksistä tukea koskevaa sääntöä
- a) hyödyntämällä asetusta (EU) N:o 651/2014, erityisesti
 - i) harkitsemalla pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset) myönnettävää investointitukea esimerkiksi sosiaalisen infrastruktuurin omaisuuserien ostamiseksi asetuksen (EU) N:o 651/2014 17 artiklan mukaisesti sekä kannustamalla alueellisen investointituen käyttämiseen tukialueilla kyseisen asetuksen 14 artiklan mukaisesti;
 - ii) hyödyntämällä parhaalla mahdollisella tavalla säännöksiä, jotka mahdollistavat riskirahoitustuen pk-yrityksille asetuksen (EU) N:o 651/2014 21 ja 21 a artiklan mukaisesti, esimerkiksi perustamalla sijoitusrahastoja, joihin yksityiset sijoittajat osallistuvat erityisesti yhteiskunnallisten yritysten tukemiseksi, myös kokeilemalla verokannustimien myöntämistä riippumattomille yksityisille sijoittajille, jotka ovat luonnollisia henkilöitä ja tarjoavat suoraan tai välillisesti riskirahoitusta tukikelpoisille yrityksille;
 - iii) harkitsemalla asetuksen (EU) N:o 651/2014 22 artiklan mukaista käynnistystukea, josta pienet, listaamattomat ja nuoret yritykset voivat saada erilaisia tukivälineitä, kuten edullisia lainoja, takauksia, joissa on edulliset takausmaksut, tai avustuksia;
 - iv) investoimalla ihmisiin siten, että hyväksytään tukiohjelmiä epäedullisessa tai erityisen epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden integroimiseksi uudelleen työmarkkinoille asetuksen (EU) N:o 651/2014 32 ja 35 artiklan mukaisesti;

- v) helpottamalla alentuneesti työkykyisten työntekijöiden täyttä integroimista kaikentyyppisiin yrityksiin yrityksille myönnettävien erityistukien, myös palkkatukien, avulla asetuksen (EU) N:o 651/2014 33 ja 34 artiklan mukaisesti;
 - vi) tukemalla paikallisen infrastruktuurin, johon voi sisältyä paikallinen sosiaalinen infrastruktuuri, rakentamista tai parantamista siten, että myönnetään tukea investointikustannusten ja investoinnin liikevoiton välisen erotuksen kattamiseen asetuksen (EU) N:o 651/2014 56 artiklan mukaisesti;
 - vii) harkitsemalla tukea prosesseihin ja organisointiin liittyvään innovointiin kaikentyyppisille yrityksille, myös yhteisötalouden toimijoille ja startup-yrityksille, teknologian kehittämiseksi sekä tukea innovatiivisille suuremmille yrityksille yhteistyön tekemiseksi yhteisötalouden toimijoiden kanssa, jos ne ovat pk-yrityksiä, asetuksen (EU) N:o 651/2014 29 artiklan mukaisesti;
 - viii) tukemalla digitaalisen ja vihreän siirtymän onnistumista hyödyntämällä käytettävissä olevia mahdollisuuksia asetuksen (EU) N:o 651/2014 25–28 ja 36 artiklan mukaisesti;
- b) sovellettavien valtioneuvoston päätösten mukaisesti selvittämällä, mitkä yhteisötalouden toimijoiden tarjoamat palvelut esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden työelämään integroimisessa, sosiaalisessa asuntotuotannossa tai terveyst- ja sosiaalipalveluissa, kuten lasten-, vanhusten- tai vammaistenhoidossa voidaan määrittellä yleishyödyllisiksi taloudellisesti palveluiksi ja rahoittaa tällaisina palveluina; sosiaalisiin tarpeisiin vastaavista palveluista maksettava korvaus voidaan myös tietyin edellytyksin vapauttaa ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta saadun korvauksen määrästä komission päätöksen 2012/21/EU⁽⁴⁰⁾ nojalla;
 - c) hyödyntämällä käytettävissä olevaa soveltamisalaa läpinäkyvien vähämerkityksisen tuen määrien myöntämiseksi, ottaen samalla huomioon, että yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja tarjoavilla toimijoilla on korkeampi kynnysarvo.

Verotus

19. Rajoittamatta valtioneuvoston päätösten soveltamista jäsenvaltioita suositellaan harkitsemaan toimenpiteitä, joilla ne

- a) varmistavat, että verotusjärjestelmät eivät haittaa yhteisötalouden kehitystä, ja arvioivat, kannustavatko verojärjestelmät riittävästi sen kehittämiseen;
- b) luovat yhteisötaloudessa sovellettavia verokannustimia, jos niitä ei vielä ole käytössä, sosiaalipoliittisten tavoitteidensa ja jäsenvaltioiden nykyisten käytäntöjen ja unionin lainsäädännön mukaisesti, ja joihin voivat kuulua seuraavat:
 - i) yhteisötalouden toimijoiden pidättämiin voittoihin sovellettavat yhtiöverovapautukset;
 - ii) yksityisille tai institutionaalisille lahjoittajille vähennysten tai verohyvitysten muodossa myönnettävät tuloverokannustimet tai nimeämisjärjestelmä, jossa verovelvolliset voivat ilmoittaa veroviranomaiselle tuloverostaan prosenttiosuuden, joka kohdennetaan yleishyödyllisille toimijoille;
 - iii) verovapautukset työttömyysetuuksista, jotka on saatu kertakorvauksena yrityksen työntekijöiden osuuskunnalle luovuttamisen helpottamiseksi;
- c) tarkastelevat yhteisötalouden toimijoiden verosäännösten noudattamisesta aiheutuvaan rasitetta ja mahdollisuuksien mukaan keventävät sitä;
- d) helpottavat yleishyödyllisten rajatylittävien lahjoitusten verotukseen liittyvien määräysten käytännön noudattamista esimerkiksi laatimalla toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle vastaanottavalle yhteisölle tarkoitettua vakimuotoisen lomakkeen, johon merkitään lahjoituksen määrä sekä sen vastaanottaja ja lahjoittaja;
- e) varmistavat, että yhteisötalouden toimijoita ei käytetä veropetoksiin, veronkiertoon, aggressiiviseen verosuunnitteluun tai rahanpesuun ja että asiaan liittyvät hallinnolliset menettelyt ovat tehokkaita ja oikeasuhteisia.

⁽⁴⁰⁾ Komission päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleishyödyllisille taloudellisia palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtioneuvoston päätökseen (EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3).

Sosiaalisten vaikutusten mittaaminen ja hallinta

20. Edellä 23 kohdan a alakohdan v alakohdassa tarkoitettujen komission aloitteiden mukaisesti suositellaan, että jäsenvaltiot yhteistyössä yhteisötalouden toimijoiden ja edustajajärjestöjen kanssa tukevat vaikutusten mittaukseen ja vaikutusten hallintaan liittyvien käytäntöjen käyttöönottoa erityisesti
- sisällyttämällä sosiaalisten vaikutusten mittaamiseen ja hallintaan liittyviä käytäntöjä ja menetelmiä yhteisötaloutta koskeviin kansallisiin politiikkakehyksiin ja ohjelmiin;
 - tarjoamalla hyviin käytäntöihin perustuvaa räätälöityä tukea, jolla autetaan yhteisötalouden toimijoita ottamaan käyttöön yksinkertaisia ja käytännöllisiä vaikutusten mittaamis- ja hallintamenetelmiä, joilla parannetaan niiden tuloksia, osoitetaan niiden sosiaaliset vaikutukset ja helpotetaan vaikutuslähtöisen rahoituksen saantia;
 - kannustamalla yhteisötalouden toimijoita mittaamaan vaikuttavuuttaan siten, että tuetaan valmiuksien kehittämistä kohdennetun kustannustehokkaan rahoituksen avulla, ja käyttämään osan saamistaan julkisista varoista (avustuksista tai sopimuksista) sosiaalisten vaikutustensa mittaamiseen.

Näkyvyys ja tunnustaminen

21. Suositellaan, että jäsenvaltiot lisäävät tietoisuutta yhteisötaloudesta ja siitä, miten se edistää sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden saavuttamista, erityisesti
- harkitsemalla yhteisötalouteen sovellettavien oikeudellisten muotojen, oikeudellisten asemien, merkintöjen tai sertifiointijärjestelmien käyttöön ottamista tai mukauttamista niiden tuoman mahdollisen lisäarvon arvioinnin perusteella ja harkitsemalla muissa jäsenvaltioissa käytettyjen merkintöjen ja todistusten mahdollista vapaaehtoista vastavuoroista tunnustamista; tällaisissa arvioinneissa olisi tarkasteltava sitä, missä määrin niiden avulla voidaan parantaa ymmärrystä yhteisötaloudesta ja tukea sen kehittämistä siten, että voidaan myöntää erityisiä etuja, kuten mahdollisuutta joustavuuteen tietyissä tarjouskilpailu-/hankintamenettelyissä. Komissio tukee tätä työtä 23 kohdan a alakohdan vi alakohdassa kuvatulla tavalla;
 - tukemalla yhteisötaloutta koskevia viestintäkampanjoja ja tiedotustapahtumia, myös nuoremmille kohdennettuja, yhteistyössä asiaankuuluvien hallintotasojen ja muiden instituutioiden (esimerkiksi yliopistojen) kanssa;
 - jakamalla tietoa yhteisötalouden toimijoiden johtamista onnistuneista pilottihankkeista ja hyvistä käytännöistä ja edistämällä toimia näiden hyvien käytäntöjen toisintamiseksi ja laajentamiseksi yhteisötalouden verkostojen ja julkisen viestinnän avulla.
22. Suositellaan, että jäsenvaltiot seuraavat yhteisötalouden kehitystä ja suorituskykyä edistämällä tutkimusta ja keräämällä kustannustehokkaasti tilastoja sekä määrällisiä ja laadullisia tietoja erityisesti
- hyödyntämällä täysimittaisesti komission tukea i) kansallisten kirjanpitojärjestelmiensä laajentamiseksi, jotta voidaan kerätä täydentäviä ja vertailukelpoisia tietoja (satelliittitilit); ja ii) tärkeimpien kotitaloustutkimusten (kuten työvoimatutkimuksen ja EU-SILC-tilastoissa hyödynnettävien tutkimusten) mukauttamiseksi, jotta saadaan tietoa, myös sukupuolen ja iän (ja mahdollisuuksien mukaan myös muiden tekijöiden) mukaan eriteltyjä tietoja, yhteisötalouteen osallistumisesta työpaikkojen luomiseen vaikuttavien näkökohtien ymmärtämiseksi;
 - kannustamalla viranomaisia, tutkimusorganisaatioita ja yhteisötaloutta tekemään yhteistyötä tilastojen kehittämiseksi ja laajentamalla samalla rekistereiden, hallinnollisten tietojen, kyselytutkimusten ja väestölaskennan kaltaisten tietolähteiden valikoimaa tarkkojen tietojen keräämiseksi;
 - tukemalla akateemista ja riippumatonta tutkimusta yhteisötalouteen liittyvistä aiheista, muun muassa tiedemaailman, viranomaisten ja yhteisötalouden välisen yhteistyön avulla.

UNIONIN TUKEI

23. Neuvosto on tyytyväinen komission aikomukseen tukea tämän suosituksen täytäntöönpanoa tekemällä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa yhteisötaloutta koskevien politiikka- ja sääntelykehysten kehittämiseksi. Tähän sisältyvät erityisesti seuraavat toimet:
- toteutetaan yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa ilmoitetut aloitteet, joihin kuuluvat muun muassa seuraavat:
 - otetaan käyttöön EU:n yhteisötalouden yhteinen yhdyskäytävä ja ylläpidetään sitä; yhteisötalouden yhteinen yhdyskäytävä tarjoaa yhteisötalouden sidosryhmille yhteyspisteen, jonka kautta ne saavat tietoa unionin rahoituksesta, politiikoista, verkostoista/foorumeista ja aloitteista, myös valmiuksien kehittämisen osalta;

- ii) julkaistaan analyysi yhteisötalouden nykyisistä verokehyksistä jäsenvaltioissa, rajatylittävien yleishyödyllisten lahjoitusten verokohtelusta ja syrjimättömyysperiaatteesta;
- iii) helpotetaan viranomaisten vertaisoppimismahdollisuuksia yhteisötalouteen liittyvissä kysymyksissä järjestämällä verkkoseminaareja ja työpajoja; nämä tapahtumat voivat perustua esimerkiksi hyvien käytäntöjen kartoittamiseen, keruuseen ja vaihtoon yhteisötalouden kannalta merkityksellisillä politiikanaloilla, jotta osallistujat voivat jakaa tietoa ja tunnistaa onnistuneita strategioita tai asiaa koskevia poliittisia aloitteita; nämä tapahtumat voisivat myös tarjota mahdollisuuden säännölliseen parhaiden käytäntöjen vaihtoon ja vertaisoppimiseen jäsenvaltioiden yhteisötalouden koordinaattoreiden välillä;
- iv) kerätään kohdistetusti laadullista ja määrällistä näyttöä yhteisötalouden toiminnasta ja rakenteesta jäsenvaltioissa, myös tukemalla Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 2023–2024 työohjelmaan ⁽⁴¹⁾ sisältyvää tutkimusta;
- v) tuetaan sosiaalisten vaikutusten mittaamisen ja hallinnan kehittämistä kartoittamalla ja tarkistamalla nykyisiä käytäntöjä, myös sitä, miten ne vastaavat yhteisötalouden toimijoiden tarpeita ja valmiuksia, jotta voidaan parantaa niitä koskevaa ymmärrystä ja helpottaa niiden käyttöönottoa ⁽⁴²⁾. Tämä työ toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa, ja sen tavoitteena on kehittää yksinkertaisia vakiomenetelmiä yhteisötalouden toimijoille, jotta ne voivat arvioida sosiaalista vaikuttavuuttaan ja saada siitä näyttöä;
- vi) käynnistetään kansallisia yhteisötalouden merkintöjä ja sertifiointijärjestelmiä koskeva tutkimus, jossa kartoitetaan nykyisiä aloitteita, yksilöidään hyviä käytäntöjä, yhteisiä piirteitä ja kriteerejä ja tarjotaan jäsenvaltioille yhteinen lähestymistapa ja opastusta, vapaaehtoista vastavuoroista tunnustamista varten;
- vii) tarjotaan jäsenvaltioille teknistä tukea uudistuksille, joilla pyritään edistämään yhteisötaloutta sekä kahdenvälisellä että useaa maata koskevalla yhteistyöllä;
- viii) tehostetaan kansainvälistä yhteistyötä sosiaalisen innovoinnin edistämiseksi eurooppalaisen sosiaalisen innovoinnin osaamiskeskuksen, Euroopan yhteiskunnalliset innovaatiot -kilpailun ja sisämarkkinaohjelmasta tuetun yhteiskunnallisten yrittäjien ja innovoijien tulevan verkoston avulla;
- ix) tuetaan lähipalvelujen ja yhteisötalouden ekosysteemin siirtymäväylän ⁽⁴³⁾ yhteistoteutusta keräämällä sidosryhmiltä sitoumuksia ja helpottamalla ekosysteemin sidosryhmien välistä yhteistyötä vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä;
- x) parannetaan edelleen yhteiskunnallisten yritysten ja muiden yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia saada rahoitusta esimerkiksi InvestEU-ohjelman rahoitustuotteiden avulla;
- xi) käytetään vastuullisia hankintakäytäntöjä komission tarjouskilpailumenettelyissä;
- xii) ylläpidetään nuorten yrittäjyyspolitiikan akatemiaa, joka edistää nuorisoyrittäjyyttä – myös naisten yrittäjyyttä ja yhteiskunnallista yrittäjyyttä – tekemällä yhteistyötä kansallisten päätöksentekijöiden ja nuorten yrittäjien verkostojen kanssa;
- xiii) tehdään tutkimus sen selvittämiseksi, onko saatavilla olevan näytön perusteella syytä lieventää sääntöjä, jotka koskevat yhteiskunnallisten yritysten rahoituksensaantiin ja epäedullisessa tai erityisen epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden palkkaamiseen myönnettäviä tukia, kuten asetuksessa (EU) N:o 651/2014 säädetään;
- xiv) arvioidaan suunnitelman täytäntöönpanoa;

⁽⁴¹⁾ Komission täytäntöönpanopäätös vuosia 2023–2024 koskevan työohjelman hyväksymisestä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman täytäntöönpanoa koskevan erityisohjelman puitteissa ja työohjelman rahoittamisesta (COM(2022) 7550).

⁽⁴²⁾ Komissio julkaisee yhdessä OECD:n kanssa kertomuksen, jossa yksilöidään ja analysoidaan räätelöityjä lähestymistapoja, jotka Euroopan yhteisötalouden toimijat ovat jo katsoneet tarkoituksenmukaisiksi, ja tarkastellaan niiden tarkoitusta, laajuutta ja pääpiirteitä hyvien käytäntöjen havainnollistamiseksi.

⁽⁴³⁾ Lähipalvelujen ja yhteisötalouden ekosysteemin siirtymäväylää koskeva raportti ”Transition pathway for Proximity and Social Economy”.

- b) seurataan ja arvioidaan tämän suosituksen täytäntöönpanoa;
- c) laaditaan 27 kohdassa tarkoitettujen jäsenvaltioiden kertomusten perusteella ja tiiviissä yhteistyössä komission yhteisötaloutta ja yhteiskunnallisia yrityksiä käsittelevän asiantuntijaryhmän kanssa tämän suosituksen johdosta toteutettujen toimien arviointia koskeva kertomus, joka toimitetaan työllisyyskomitealle ja sosiaalisen suojelun komitealle keskustelua varten.

TÄYTÄNTÖÖNPANO, SEURANTA JA ARVIOINTI

- 24. Suositellaan, että jäsenvaltiot kansalliset olosuhteet huomioon ottaen joko hyväksyvät tai päivittävät yhteisötalouden strategiansa tai sisällyttävät yhteisötalouden asiaankuuluviin strategioihin tai poliittisiin aloitteisiin 24 kuukauden kuluessa tämän suosituksen hyväksymisestä.
- 25. Tämän suosituksen tavoitteiden mukaisesti suositellaan, että jäsenvaltiot tarkistavat ja parantavat tarvittaessa hallinnollista ja institutionaalista rakennettaan kaikilla hallintotasoilla esimerkiksi
 - a) perustamalla keskitetyn asiointipisteen, joka tarjoaa yhteisötalouden toimijoille yksinkertaista ja helposti hyödynnettävää tukea muun muassa rahoituksen ja muun tuen saatavuuden kaltaisilla osa-alueilla;
 - b) perustamalla kansallisia, paikallisia tai alueellisia yhteisötalouden yhteyspisteitä, jotka toimivat yhteisötalouden lähettiläinä ja edistävät alaa, tarjoavat vertaistukea, helpottavat unionin ja kansallisen rahoituksen saantia ja tekevät yhteistyötä unionin rahastoja hallinnoivien kansallisten ja alueellisten viranomaisten kanssa;
 - c) nimeämällä yhteisötalouden koordinaattoreita kansallisiin julkisiin laitoksiin. Kyseisillä koordinaattoreilla olisi oltava selkeät valtuudet ja vastuualueet sekä riittävät resurssit, jotta ne voivat koordinoida ja seurata tätä suositusta tehokkaasti ja varmistaa päätöksenteon johdonmukaisuuden hallinnon eri osastojen välillä ja unionin toimielinten kanssa.
- 26. Suositellaan, että jäsenvaltiot seuraavat ja arvioivat kansallisella tasolla tässä suosituksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyjä toimia, muun muassa käymällä säännöllistä vuoropuhelua alue- ja paikallisviranomaisten ja yhteisötalouden toimijoiden tai edustajajärjestöjen kanssa ja antavat tietoa, neuvontaa ja tukea yhteisötalouden strategioiden tai muiden asiaankuuluvien yhteisötalouteen liittyvien poliittisten aloitteiden arviointia, seurantaa ja täytäntöönpanoa varten.
- 27. Suositellaan, että jäsenvaltiot raportoivat komissiolle edistymisestään suosituksen täytäntöönpanossa viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän suosituksen antamisesta ja jälleen viiden vuoden kuluttua ensimmäisestä raportista. Hallinnollisen taakan rajoittamiseksi raportoinnissa olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla olemassa olevia välineitä ja otettava huomioon kansalliset olosuhteet.

Tehty Brysselissä 27 päivänä marraskuuta 2023.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
Y. DÍAZ PÉREZ